

N:o 43.

Ank. till Riksd. kansli den 17 april 1902, kl. 4 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft egande utslag.

Genom proposition, n:o 23, af den 24 sistlidne januari, hvilken blifvit af båda kamrarne till lagutskottet hänvisad, har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda, i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga här nedan införda förslag till lag angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft egande utslag.

Rörande anledningen till föreliggande lagförslag och grunderna för detsamma har vederbörande departementschef vid ärendets föredragning inför Kongl. Maj:t anfört följande:

»Sedan Riksdagen i underdånig skrifvelse den 3 maj 1895, med anledning af en hos Riksdagen af dess justitieombudsman gjord framställning, anhållit, att Eders Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till fullständigande och förtydligande af nu gällande stadganden angående den tid, då ådömdt frihetsstraff bör taga sin början, äfvensom till sådant tillägg till lagen den 29 juli 1892 angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum, att derigenom blefve bestämdt, huru förfaras skall vid beräkning af i samma lag stadgadt afdrag å ådömd strafftid, samt fängvårdsstyrelsen och Eders Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande afgifvit infordrade

underdåniga utlåtanden öfver denna skrifvelse, blefvo, efter vidare grundlagsenlig behandling af ärendet, den 1 juli 1898 utfärdade dels lag, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af strafftid, dels lag om ändrad lydelse af 1 § i lagen den 29 juli 1892 angående straffarbetes och fängelsestraffs verkställande i enrum.

När förslag till dessa lagar inför Eders Kongl. Maj:t framlades, anhöll jag, under anmälan att af vissa bland de i ärendet hörda myndigheterna gjorts särskilda framställningar, hvilka icke syntes stå i nödvändigt sammanhang med den af Riksdagen ifrågasatta lagstiftningen, att få vid annat tillfälle göra hemställan om de åtgärder, som af dessa framställningar kunde föranledas.»

Efter redogörelse för hvad ifrågavarande utlåtanden härutinnan innehöller, yttrade departementschefen vidare:

»Af åtskilliga myndigheter har förordats införande af bestämmelse derom, att jemväl icke häktad person finge, sedan han förklarar sig nöjd med utslag, hvarigenom frihetsstraff honom ådömts, börja undergå straffet utan afvaktande af besvärstidens utgång. Såsom skäl därför, att åt icke häktad person borde sålunda beredas samma förmån, som redan genom förordningen den 30 maj 1873 angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft egande utslag, tillförsäkrats häktad, anföres, förutom hänsynen till den dömde, hufvudsakligen, att beträffande de talrika brottslingar, som sakna stadig bostad, det är med stora svårigheter förenadt att verkställa straffdomar, då de dömde äro på fri fot och med verkställigheten måste dröjas tills besvärstiden förflutit, samt att särskildt de personer, som intill domen hållits häktade, men i följd af densammas innehåll lösgifvits, lätteligen blifva nödsakade att under besvärstiden antingen för sitt uppehälle återvända till hemorten eller ock genom löst arbete under förhållanden, som gifva anledning till nya förbrytelser, uppehålla sig på platsen.

Redan i det inom lagbyrån utarbetade förslag, som ligger till grund för förordningen den 30 maj 1873, fans upptagen en föreskrift derom, att bestraffning, som ådömts icke häktad person, finge utan afbidan på besvärstidens utgång gå i verkställighet, derest såväl den dömde som åklagare och målsegande förklarar sig nöjda med utslaget. Den sålunda ifrågasatta föreskriften blef emellertid afstyrkt af högsta domstolen, som fann giltig grund för ett medgifvande att verkställa icke laga kraft egande straffdom föreligga endast, när derigenom bereddes möjlighet för den dömde att undgå en långvarigare förlust af friheten och för staten att viuna minskning i kostnaden för fångars underhåll. På grund af denna anmärkning fick förslaget i denna del förfalla.

Under de senaste årtiondena hafva emellertid de nyss anförda olägenheterna deraf, att straffdomar öfver icke häktade personer ej kunna verkställas före besvärstidens utgång, framträdtt allt skarpare och till och med på ett och annat ställe föranledt försök att, på sidan om lagen, införa en praxis, enligt hvilken straff verkställas, så snart parterna förklarar sig nöjda med utslaget. Icke minst kända hafva ifrågavarande olägenheter visat sig i fråga om straff, ådömda af krigsdomstolarne. Med anledning häraf utarbetade den komité, som den 20 december 1895 i nåder förordnades för revision af den militära rättegångsordningen, ett särskildt förslag till lag om verkställighet i vissa fall af krigsdomstols icke laga kraft egande utslag, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med förut omförmälda stadgande i lagbyråns förslag. Öfver nämnda komitéförslag inhemtades utlåtande af högsta domstolen, hvars fleste ledamöter dervid yttrade, att de skäl, som anförts för en lagstiftning i syfte att bereda utsträckt möjlighet att verkställa krigsrätts utslag redan innan det vunnit laga kraft, syntes, om än dessa skäl skulle finnas förtjenta af beaktande, icke vara af beskaffenhet att ådagalägga behofvet af särskildt för krigsrättsmål afsedda bestämmelser, afvikande från de i allmänhet för brottmål gällande, samt att följaktligen en förändring i nu förevarande hänseende icke syntes böra ifrågakomma utan att samtidigt ämnet blefve i hela dess vidd taget under ompröfning; två ledamöter funno förslaget innebära en ej tillräckligt motiverad afvikelse från de för kriminella utslags verkställande i allmänhet gällande principer, medan en ledamot väl förklarade, att komiténs förslag syntes vara mycket lämpligt såvidt anginge krigsdomstols utslag, men dock, då det ej torde vara skäl att i denna del lagstifta särskildt för de jemförelsevis fåtaliga krigsmålen, bemstälde att förslaget måtte lemnas hvilande, till dess att frågan om utsträckt verkställighet af de utaf allmänna domstolarne meddelade icke laga kraft egande utslag i brottmål bragtes å bane.

På grund af hvad sålunda anförts, synes den nu medgifna möjligheten att verkställa icke laga kraft egande brottmålsdomar böra utvidgas, så att en s. k. nöjdförklaring må kunna med full verkan afgifvas äfven när den dömde icke hålles häktad. Då en sådan lagstiftningsåtgärd är påkallad icke blott af det allmännas omedelbara intresse i aflägsnandet af hinder, uppehåll och svårigheter vid straffverkställigheten, utan äfven af hänsyn dertill, att den dömde bör erhålla tillfälle att så snart som möjligt få aftjena det af honom förskylda straffet, torde det icke vara lämpligt att, såsom enligt föregående förslag var händelsen, för nöjdförklaringens giltighet uppställa det vilkor, att

emväl åklagare och målsegande förklarar sig nöjda. Af samma skäl bör, när nöjdförklaring ej afgifvits, men den dömde underlåtit att inom föreskrifven tid söka ändring i utslaget, utslaget gå i verkställighet utan hinder af åklagares eller målsegandes besvär. De svårigheter, som kunna uppstå, om, på talan af åklagare eller målsegande, straffet skärpes eller målet återförvisas, äro icke andra, än som kunna förekomma äfven då dem dömde är häktad. Att högre rätt, i brist på kännedom om nöjdförklaringen, upptager till pröfning besvär, som af den dömde eller å hans vägnar blifvit anförda, bör, vare sig den dömde är häktad eller icke, förebyggas genom ett stadgande om förpligtelse för den myndighet, inför hvilken nöjdförklaringen afgifvits, att ofördröjligen insända underrättelse derom. I sammanhang härmed torde böra uttryckligen föreskrivas, att, om nöjdförklaring afgifves sedan besvär redan blifvit anförda, besvären skola anses återkallade genom nöjdförklaringen.

Äfven i ett annat hänseende synes möjligheten att med laga verkan afgifva nöjdförklaring böra utsträckas. För närvarande finnes sådan möjlighet allenast när det ådömda straffet utgöres af straffarbete på viss tid eller af fängelse. Redan enligt det förut omförmälda förslag, som upprättades af komitén för revision af den militära rättegångsordningen, skulle nöjdförklaring kunna af icke häktad person afgifvas med afseende å ett af krigsdomstol ådömdt frihetsstraff, hvarunder innefattas jemväl arreststraff. I underdånigt utlåtande öfver detta förslag förordade krigshofrätten, med anslutning till en vid komiténs betänkande fogad reservation, att jemväl bestämmelserna i 1873 års förordning om verkställighet af straffarbete och fängelsestraff, som ådömts häktad person, måtte erhålla tillämpning i fråga om disciplinstraff. Krigshofrätten har sedermera, i en till chefen för justitiedepartementet stäld skrifvelse den 8 nästlidne november, ytterligare fäst uppmärksamheten derpå, att äfven beträffande häktade personer behof funnes af möjlighet att verkställa ådömdt arreststraff utan afbidan på besvärstidens utgång. Den i 60 § af den militära rättegångsordningen upptagna föreskrift, att till manskapet hörande rymmare, som ertappas, skall i häkte tagas, tillämpades nemligen oftast så, att den, som dömes till ansvar för rymning, hålles i häkte i afbidan på straffets verkställande, äfven om ansvaret bestämts allenast till disciplinstraff. Vanligen behandlades väl, då ett rymningsbrott ej skall medföra strängare påföljd än disciplinstraff, målet såsom disciplinmål, hvarvid straffet ålades af befälhafvaren och omedelbart verkställes. Men omständigheterna kunde lätteligen vara sådana, att befälhafvaren, enligt 152 § i

strafflagen för krigsmakten, föranleddes att öfverlemna målet till krigsdomstol. Till följd häraf kunde, såsom krigshofrätten med exempel från den senaste tidens erfarenhet bestyrkt, inträffa, att en rymmare måste i häkte afvakta besvärstidens utgång, innan ett honom ådömdt kortvarigt arreststraff kunde verkställas, och att han sålunda beröfvades sin frihet under längre tid, än nödigt varit, om han förskylt det strängare straffet fängelse.

Med anledning af hvad sålunda förekommit, och då de missförhållanden, som kunna föranledas af nödvändigheten att uppskjuta ådömd bestraffnings verkställande, måste anses vara i fråga om ådömda arreststraff särskildt stötande, torde, i afseende på möjligheten att verkställa icke laga kraft egande utslag, af domstol ålagdt disciplinstraff böra likställas med fängelsestraff och viss tids straffarbete, ehvad den dömda hålles häktad eller icke.

För genomförande af de förordade ändringarne i nu gällande bestämmelser om verkställighet af icke laga kraft egande straffdomar har lämpligaste utvägen syntes vara att ersätta 1873 års förordning med en ny lag i ämnet. Härigenom erbjudes äfven tillfälle att medelst en förändrad affattning af vissa från den äldre förordningen upptagna stadganden söka förebygga sådana tvifvelsmål och misstag vid tillämpningen, som, enligt hvad handlingarne utmärka, stundom förekommit.»

Såsom i denna framställning af departementschefen äfven omnämnas, finnes enligt nuvarande bestämmelser möjlighet att verkställa brottmålsdomar, hvilka icke vunnit laga kraft, medgifven endast under förutsättning, att någon blifvit dömd till straffarbete på viss tid eller till fängelse och skall hållas häktad i afbidan derå, att det öfver honom fälda utslag vinner laga kraft. Derest den häktade då antingen icke inom den för ändringssökande föreskrifna tid besvärar sig öfver utslaget eller ock i viss närmare bestämd ordning afgifver förklaring, att han är nöjd med detsamma och villig att undergå den ådömda bestraffningen, skall straffet, med undantag för det fall att utslaget underståts högre rätts pröfning, genast gå i verkställighet utan hinder af åklagares eller målsegandes besvär.

Uti hvad sålunda är stadgadt ifrågasättes genom föreliggande proposition ändring hufvudsakligen i två särskilda hänseenden. Dels föreslås nemligen, att af domstol ålagdt frihetsstraff af disciplinär natur skall beträffande verkställighet före besvärstidens utgång likställas

med fängelsestraff och viss tids straffarbete. Dels åsyftar ock propositionen, att den häktad person tillkommande förmån att efter afgifven nöjdförklaring få, innan utslaget vunnit laga kraft, börja aftjenandet af ådömdt frihetsstraff skall utsträckas äfven till icke häktade personer.

Mot förstnämnda förslag har utskottet ingen erinran att framställa. Det förhållande, att af domstol ådömdt arreststraff icke kunnat efter samma grunder som fängelsestraff och straffarbete verkställas före besvärstidens utgång, har, enligt hvad departementschefen framhållit, föranledt beaktansvärda olägenheter, och behovet af den föreslagna lagändringen synes vara otvifvelaktigt.

Beträffande derefter förslaget, att nöjdförklaring skulle kunna med laga verkan afgifvas, äfven när den dömde icke hölles häktad, har, såsom utskottet ofvan omförmält, departementschefen härom anfört, att en lagstiftningsåtgärd i sådant syfte vore påkallad icke blott af det allmännas omedelbara intresse i aflägsnandet af hinder, uppehåll och svårigheter vid straffverkställigheten, utan äfven af hänsyn dertill, att den dömde borde erhålla tillfälle att så snart som möjligt få aftjena det af honom förskylda straffet. Dessa skäl synas utskottet mycket afsevärda, och långt ifrån att utskottet skulle hysa några betänkligheter att biträda den genom propositionen föreslagna utsträckning af rätten att efter nöjdförklaring få börja undergå straff före besvärstidens utgång, har utskottet tvärtom funnit det kunna ifrågasättas, huruvida förslaget i tillräckligt hög grad tillgodosåge behovet af vidgade bestämmelser härutinnan, eller om icke åt afgifven nöjdförklaring borde beredas sådan verkan äfven under andra förhållanden än de i propositionen angifna.

Den uppfattningen har sålunda icke varit för utskottet främmande, att den föreslagna lagstiftningen sannolikt skulle ganska väsentligt vinna i betydelse, om, såsom vid förslagets behandling inom högsta domstolen af en ledamot derstädes förordats, det medgäfves, att äfven fängelsestraff, som utgjorde förvandlingsstraff för ådömda böter, finge efter nöjdförklaring omedelbart gå i verkställighet. Nyttan och lämpligheten af en sådan bestämmelse äro emellertid icke oomtvistade, och oafsedt huru dermed må förhålla sig, torde i allt fall skälig anledning icke finnas att ställa de nu föreslagna lagändringarna i beroende deraf, att en dylik ytterligare utvidgning af gällande föreskrifter samtidigt blefve genomförd. Äfven med den begränsning förslaget eger, synes detsamma, särskildt under förutsättning af bifall till vissa förändringar, som utskottet här nedan skall föreslå, vara egnadt att i många

fall medföra verkliga fördelar och därför jemväl vara förtjent att i hufvudsak vinna Riksdagens godkännande.

Under förslaget granskning i högsta domstolen framställes vid 2 och 3 §§ i detsamma af domstolens samtliga medlemmar följande erinran.

»Enligt gällande stadganden behöfver allmän underrätts och i vissa fall krigsrätts slutliga utslag angående häktad person icke expedieras till vederbörande myndighet för verkställighet förr än fyra eller sex dagar efter utslaget afkunnande. Derest, såsom förslaget innehåller, den häktade icke förr än utslaget ankommit får förklara sig nöjd med detsamma och börja undergå straffet, kan han följaktligen blifva nödsakad att utöfver den stadgade betänketiden af två dagar tillbringa ytterligare några dagar i ransakningsfängelse, utan att dessa få afräknas å strafftiden.

En person, som blifvit genom allmän underrätts eller krigsrätts utslag dömd till urbota bestraffning men icke hålles häktad, är i vissa fall icke berättigad att bekomma utslaget förr än sex eller fjorton dagar efter detsammas afkunnande. Om den dömdes rätt att förklara sig nöjd med utslaget och undergå straffet göres beroende deraf, att han aflemnar utslaget, kommer i följd af nämnda förhållande syftemålet med denna lagändring att väsentligen förfelas. Särskildt gäller detta i det fall, att den dömdes hållits häktad men enligt utslaget skall ur häktet frigifvas. Om den dömdes i sådant fall är nöjd med utslaget, hvarigenom honom ådömts frihetsstraff, vore det i alla afseenden lämpligt, att han finge omedelbart undergå straffet. Måste han deremot lemna häktet och uppehålla sig på fri fot en eller två veckor, är det i allmänhet utan betydelse, om han får vänta på straffets verkställande ytterligare någon tid.

Nu påpekade brister i förslaget synas kunna afhjelpas på det sätt, att den, som genom allmän underrätts eller krigsrätts utslag blifvit dömd till straffarbete på viss tid, fängelse eller arrest, vare sig han är häktad eller ej, berättigas förklara sig nöjd med utslaget, äfven om hos vederbörande myndighet icke är tillgängligt ett fullständigt exemplar af utslaget utan allenast ett bevis från domaren eller domstolen om det straff, som blifvit ådömdt, och den utgång, målet i öfrigt genom utslaget erhållit, samt derom, att utslaget icke blifvit högre domstols pröfning underställt. Ett sådant bevis borde, om den dömdes skall hållas häktad, åtfölja förpassningen och i annat fall till honom på begäran genast aflemnas.

Naturligtvis borde i sammanhang härmed vilkoret, att den dömdes

om han icke är häktad, skall medhafva prestbetyg, bortfalla. Att sådant betyg först efter strafftidens början på requisition kommer myndigheten tillhanda, torde icke vålla afsevärd olägenhet.»

Departementschefen fann på anförda grunder hvad högsta domstolen sålunda erinrat icke böra föranleda någon ändring i förslaget, och den af högsta domstolen förordade bestämmelse har icke i propositionen upptagits.

Såsom jemväl departementschefen medgifvit, skulle emellertid införandet af en dylik bestämmelse, att den dömde vore berättigad att med laga verkan förklara sig nöjd med utslaget, äfven om hos vederbörande myndighet icke vore tillgängligt ett fullständigt exemplar af detsamma utan allenast ett bevis om målets utgång, otvifvelaktigt under vissa förutsättningar kunna blifva till väsentlig förmån för de dömde och i synnerhet för de icke häktade. Lika obestriddigt torde äfven vara, att ett sådant stadgande skulle i fråga om den senare kategorien af dömde mången gång underlätta myndigheternas befattning med straffets utkräfande. Ju längre tid som förflyter, innan verkställigheten af straffet får påbörjas, desto mindre sannolikhet förefinnes, att den dömde skall sjelfmant anmäla sig till detsammans undergående, och ofta torde påföljden af dröjsmålet blifva, att han lemnar orten, samt att det sedermera blir förenadt med betydligt ökad svårighet och kostnad att befordra honom till straff.

Utskottet, som af sålunda angifna skäl anser högsta domstolens berörda uttalande synnerligen beaktansvärdt, har ej heller kunnat finna, att några afgörande betänkligheter möta mot meddelande af den ifrågasatta bestämmelsen. Visserligen bör den dömde, innan det kan tillåtas honom att afgifva nöjdförklaring, hafva tillfälle att om utslagets innebörd taga närmare och säkrare kännedom, än som är möjligt vid detsammans muntliga afkunnande, och bör han därför erhålla skriftlig uppgift om det ådömda straffet och hvad i öfrigt genom utslaget blifvit honom ålagdt. Deremot är det enligt utskottets mening att gå alltför långt, om såsom förutsättning för nöjdförklarings upptagande kräfvos, att den dömde genom tillgång till fullständigt utslag skall hafva haft möjlighet att få kunskap om den bevisning, som legat till grund för utslaget, och de skäl, som i öfrigt varit bestämmande för domstolens beslut. Bortsedt från, att äfven utslaget härutinnan mången gång icke kan lemna full klarhet, utan konsekvensen af en sådan uppfattning måhända skulle vara, att den dömde före nöjdförklaringen borde beredas tillfälle att taga del jemväl af protokollen, lär det nemligen kunna antagas, att den dömdes kännedom i dessa senare hänseenden

i regel icke eger någon vidare betydelse för hans beslut att afgifva eller icke afgifva nöjdförklaring. Medvetandet af skuld eller oskuld samt omdömet angående det ådömda straffets billighet i förhållande till förseelsen torde härvid vara de afgörande momenten. Det skulle ju dessutom alltid stå den dömde fritt att afvakta ankomsten af utslaget, inuan han beslöte sig i fråga om nöjdförklaringen, och om han ansåge fullständigare upplysning önskvärd eller eljest funne anledning till tvekan, skulle han säkerligen icke underlåta att häraf begagna sig. Äfven om nöjdförklaring finge grundas på ett bevis af det innehåll, som ofvan angifvits, synes det alltså icke behöfva befaras, att dylik förklaring skulle afgifvas i förhastande och utan verkligt skäl. Ej heller torde det böra för domaren eller domstolen medföra allt för stora svårigheter att omedelbart meddela sådana bevis, då den redogörelse för domskälen, hvilken vid uppsättande af fullständigt utslag väl i allmänhet kräfver det svåraste och mest tidsödande arbetet, icke skulle ingå i bevisen, utan desamma endast behöfde innehålla faktiska uppgifter, affattade med största möjliga korthet. Sannolikt skulle ock besväret härmed kunna underlättas genom utfärdande af blanketter, å hvilka erforderliga uppgifter finge efter fastställda formulär ifyllas.

Ett sådant tillvägagående som det af högsta domstolen förordade lärar för öfrigt redan nu icke vara främmande för rättstillämpningen och torde, hvad häktade personer angår, ej heller vara uteslutet af gällande bestämmelser. Att nöjdförklaring icke skulle kunna med laga verkan afgifvas, innan utslaget kommit den myndighet tillhanda, som skall verkställa det ådömda straffet, har nemligen hittills icke varit uttryckligen föreskrifvet och, äfven om nuvarande stadganden i allmänhet så tolkats, har dock äfven en motsatt tillämpning på åtskilliga orter förekommit, utan att, såvidt utskottet har sig bekant, några olägenheter deraf försports.

Mot förevarande förslag har vidare anförts, att, derest två samma sak afseende handlingar, sådana som utslaget och det ifrågasatta beviset, skulle å olika tider utfärdas, det icke torde kunna förebyggas, att skiljaktighet dem emellan någon gång skulle visa sig. Det synes dock ej böra ifrågasättas, att en myndighets å tjenstens vägnar afgifna expeditioner om samma sak behöfva blifva olika. Erfarenheten från öfverståhållarembetet, der ett sådant förfarande som det föreslagna länge tillämpats, har ej heller gifvit stöd åt en sådan farhåga. Lika litet synes något viktigare skäl mot införande af berörda bestämmelse ligga deri, att densamma vid landtdomstolarna i fråga om icke häktade personer oftast skulle komma att sakna bety-

delse. Såsom departementschefen erinrat, meddela nemligen häradsrätterna i mål, som ej afse häktad person, i allmänhet icke utslag samma dag målet handlägges, utan först vid nästa sammanträde eller vid tingets avslutande, och hålles i sådan händelse utslaget regelmässigt tillgängligt omedelbart efter dess afkunnande. Härmed torde emellertid förfaras olika vid olika domstolar, och i alla händelser återstår ett stort antal fall, i hvilka bestämmelsen skulle ega tillämpning.

Då utskottet alltså ansett öfvervägande skäl tala för en bestämmelse i ofvan angifvet syfte, har utskottet af sådan anledning underkastat förslagets 2 och 3 §§ omarbetning i vissa hänseenden.

Utskottet har icke lemnat obeaktadt, att de af utskottet sålunda föreslagna förändringar torde äfven utöfver nu föreliggande lag böra föranleda till vissa nya eller ändrade bestämmelser. Sålunda lär det vara erforderligt, att föreskrift meddelas ej mindre derom, att bevis, som i förslagets 2 § omförmäles, skall, om den dömden hålles häktad, till den myndighet, som har att upptaga hans förklaring, afsändas samma dag utslaget afkunnats och, där den dömden vistas på fri fot, honom tillhandahållas samma dag begäran derom framstälts, än äfven derom att i sistnämnda fall bemälda myndighet skall infordra prestbetyg angående den dömden. Vidare lär med hänsyn dertill, att ådömdt straff skulle kunna verkställas på grund af bevis, hvarom nu är sagdt, jemkning erfordras i vissa delar af lagen den 1 juli 1898, innefattande vissa bestämmelser om beräkning af strafftid, och likaså torde tillägg och ändringar blifva behöfliga i kungörelsen den 3 oktober 1873 angående Konungens befallningshafvandes och tillsyningsmäns vid kronohäkten skyldighet att å de till dem för verkställighet inkommande utslag angående häktade personer göra vissa anteckningar äfvensom i förordningen den 7 december 1883 angående expeditionslösen.

I 3 § af förslaget har utskottet funnit sig föranlåtet att ifrågasätta en ytterligare förändring. Den bestämmelsen, att utom i de fall, då straffet skall af militärbefälhafvare befordras till verkställighet, nöjdförklaring af icke häktad person ej får afgifvas inför annan myndighet än Konungens befallningshafvande, har nemligen syns utskottet alltför mycket inskränka möjligheterna för sådan förklarings afgifvande. Det torde knappast kunna förutsättas, att de dömden, hvilka vore bosatta på något längre afstånd från närmaste Konungens befallningshafvande, i allmänhet skulle för vinsten af straffets tidigare aftjenande vara benägna att underkasta sig det besvär och de kostnader, som vore förbundna med en inställelse inför denna myndighet, och ändamålet med stadgandet skulle alltså sannolikt icke komma att i någon högre grad

vinnas, om förenämnda bestämmelse bibehölles. Utskottet har därför ansett önskvärdt, att jemväl andra myndigheter måtte få upptaga nöjdförklaringar, hvaraf väl äfven skulle blifva en följd, att den, som inför någon dylik myndighet afgifvit förklaring i detta syfte, skulle genom myndighetens försorg på allmän bekostnad införpassas för straffets undergående. Att förklaringen upptoges af myndighet, som icke vore alltför aflägsen från den dömdes hemvist, skulle dessutom innebära en fördel äfven så tillvida, som misstag om vederbörandes identitet då icke så lätt kunde förekomma, ett förhållande, hvilket särskildt förtjenar beaktande, derest, såsom utskottets förslag innebär, nöjdförklaring skulle få afgifvas utan företeende af prestbetyg. Någon betänklighet mot att tillerkänna vissa lokala myndigheter befogenhet i förevarande hänseende torde knappast böra förefinnas. Emellertid synes det lämpligen kunna öfverlemnas åt Kongl. Maj:t att bestämma, åt hvilka myndigheter denna behörighet skulle uppdragas. I stad torde magistrat och borgmästare böra ifrågakomma samt på landet kronofogde och möjligen länsman. Äfvenledes lärer böra tagas under öfvervägande, huruvida sådan befogenhet i vissa fall kan anförtros åt tillsyningsmän vid kronohäkten.

Beträffande 4 § har inom utskottet blifvit ifrågasatt, huruvida icke den myndighet, inför hvilken nöjdförklaring afgifvits, borde vara pliktig att derom ofördröjligen afsända underrättelse äfven till den Konungens befallningshafvande, dit utslaget skall insändas af den domstol, som ådömt straffet. Den möjligheten har nemligen syntts icke vara utesluten, att en person, hvilken på grund af nöjdförklaring inför annan myndighet än nämnda Konungens befallningshafvande redan aftjenat det honom ådömda straff, derefter skulle i anledning af utslaget blifva föremål för efterspaning och, om han anträffades, löpa risken att få å nyo undergå straffet. Emellertid lärer ett sådant missförhållande kunna förebyggas genom införande i hofrätternas arbetsordningar af bestämmelse derom, att då utslag, innan det i vanlig ordning befordras till verkställighet, insändes till vederbörande hofrätt för att förses med laga kraftbevis, hofrätten, som ofördröjligen erhåller underrättelse om afgifven nöjdförklaring, angående sådan förklarings afgifvande skall göra anteckning å det insända utslaget, hvarigenom vederbörande få kännedom om att verkställighet af straffet redan egt rum.

I öfrigt har föreliggande lagförslag icke gifvit utskottet anledning till någon erinran.

Utskottet föranlätas alltså hemställa,

att Riksdagen, med förklarande att förevarande proposition icke kan i oförändradt skick bifallas, måtte för sin del antaga följande:

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Lag angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft egande utslag.

Med upphäfvande af förordningen den 30 maj 1873 angående verkställighet i vissa fall af straff, ådömdt genom icke laga kraft egande utslag, förordnas som följer:

1 §.

Har den, som blifvit dömd till straffarbete på viss tid eller till fängelse eller arrest, icke besvärat sig öfver utslaget inom den för ändringssökande föreskrifna tid, eller har han före besvärstidens utgång, i den ordning denna lag bestämmer, förklarat sig nöjd med utslaget och villig att undergå den ådömda bestraffningen; då skall straffet genast gå i verkställighet utan hinder af åklagares eller målsegandes besvär.

Är utslaget af domstolen underställt högre rätts pröfning, ege hvad nu är sagdt ej tillämpning.

2 §.

Vill någon, som hålles häktad, afgifva förklaring, hvarom i 1 § är sagdt, skall det ske: om den dömden förvaras i länsfängelse, inför Konungens befallningshafvande; om den dömden hålles i militärhäkte, i vittnens närvaro inför den befälhafvare, som öfver häktet har uppsigt; och i

2 §.

Vill någon, som hålles häktad, afgifva förklaring, hvarom i 1 § är sagdt, skall det ske: om den dömden förvaras i länsfängelse, inför Konungens befallningshafvande; om den dömden hålles i militärhäkte, i vittnens närvaro inför den befälhafvare, som öfver häktet har uppsigt;

Kongl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

öfriga fall inför tillsyningsmannen eller föreståndaren vid häktet i vittnens närvaro. Ej må förklaringen gälla, der ej *utslaget vid tiden för förklaringens afgifvande* kommit den myndighet till handa, hvarom nu är sagdt, samt den dömde, före den dag, då förklaringen afgifves, och efter den dag, då utslaget för honom vid rätten afkunnades eller, om det ej sålunda afkunnats, blef honom annorledes delgifvit, haft två dagars betänketid inom fängelset.

och i öfriga fall inför tillsyningsmannen eller föreståndaren vid häktet i vittnens närvaro. Ej må förklaringen gälla, der ej *vid tiden för dess afgifvande utslaget eller rättens eller domarens bevis om den ådömda bestraffningen och hvad i öfrigt genom utslaget blifvit den dömde ålagdt* kommit den myndighet till handa, hvarom nu är sagdt, samt den dömde, före den dag, då förklaringen afgifves, och efter den dag, då utslaget för honom vid rätten afkunnades eller, om det ej sålunda afkunnats, blef honom annorledes delgifvet, haft två dagars betänketid inom fängelset.

3 §.

Är den dömde icke häktad, ege han, med aflemnande af utslaget *äfvensom af prestbetyg*, afgifva den i 1 § omförmälda förklaring, der straffet skall af militärbefälhafvare befordras till verkställighet, i vittnens närvaro inför denne och i

3 §.

Är den dömde icke häktad, ege han, med aflemnande af utslaget *eller sådant bevis som i 2 § sägs* afgifva den i 1 § omförmälda förklaring, der straffet skall af militärbefälhafvare befordras till verkställighet, i vittnens när-

Kongl. Maj:ts förslag.

annat fall inför Konungens
befallningshafvande.

Utskottets förslag.

varo inför denne och i an-
nat fall inför Konungens
befallningshafvande eller
annan myndighet, som Ko-
nungen förordnat att dylik
förklaring emottaga.

4 §.

Den myndighet, inför hvilken förklaring enligt
2 eller 3 § afgifvits, skall ofördröjligen afsända under-
rättelse derom till den domstol, som egt upptaga be-
svär öfver utslaget.

5 §.

Förklaring, som afgifvits i öfverensstämmelse
med hvad i 2 och 3 §§ är för hvarje fall stadgadt,
må icke återtagas. Har den dömde, innan förklarin-
gen afgifves, besvärat sig öfver utslaget, skola be-
svärens anses vara genom förklaringen återkallade.

6 §.

Varder straff, hvars verkställighet börjat, af öfver-
rätt skärpt, skall bestraffningen ändock fortgå enligt
underrättens utslag, till dess den dömde, på sätt i
denna lag är sagdt, förklarar sig nöjd med öfver-
rättens utslag eller detta eljest emot honom vunnit
laga kraft.

7 §.

Då straff, som den dömde undergått, skall å
annat frihetsstraff afräknas, förfares enligt de i 4 kap.
6 § af allmänna strafflagen och 32 § af strafflagen
för krigsmakten stadgade grunder.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1903, men eger ej tillämpning i fråga om utslag, som derförinnan meddelats.

Stockholm den 17 april 1902.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservationer:

af herrar *Hasselrot*, *Almgren* och *Hedenstierna* beträffande utskottets hemställan om den ändring i lagförslaget 2 och 3 §§, att rättens eller domarens bevis må i der afsedda fall kunna ersätta det utslag, hvarigenom bestraffning ådömts;

af herr *Zetterstrand*, som anført:

»Med fullt erkännande af att det föreliggande lagförslaget afser genomförande af mycket önskvärda reformer samt att det går i en rätt riktning, kan jag dock ej underlåta att mot detsamma framställa en del erinringar:

1:o) att stadgandena om verkställighet af straff torde hafva bort underkastas en mera allsidig revision än den, hvarom nu är fråga;

2:o) att i lagen sålunda bland annat bort intagas bestämmelser derom, att äfven bötesstraff finge gå i verkställighet, så snart den dömde äfvensom åklagare och målsegare förklarar sig med utslaget nöjda;

3:o) att, då enligt förslaget § 2 nöjdförklaring af en i de mindre häktena förvarad person kan få afgifvas inför föreståndaren vid häktet i vittnens närvaro, det synes mig oegentligt, att föreståndare för ett länsfängelse ej skall vara behörig att upptaga en dylik förklaring, utan att densamma nödvändigt skall afgifvas inför Konungens befallningshafvande; samt

4:o) att det syntes mig önskligt, om redan nu bestämmelse meddelats derom, att den med allt fog i § 2 bibehållna betänketiden af 2 dagar fått inräknas i strafftiden.

De af utskottet föreslagna förändringar i §§ 2 och 3 hafva nog medfört en väl behöflig utvidgning af lagens tillämplighet, men det förefaller mig dock mindre tilltalande, att man vid stiftandet af en lag utaf den jemförelsevis ringa omfattning som den förevarande skall finna sig föranledd att, på sätt i sista raden af 3 § skett, hänvisa till en framtida supplerande kongl. förklaring.

Då jag i allt fall ej kan förneka, att lagförslaget, särskildt i dess af utskottet ändrade form, medför åtskilliga fördelar, har jag varit ytterst tveksam med afseende å den ställning, jag i frågan borde intaga, och kommer ett eventuellt af mig framställt afslagsyrkande endast att grundas på den förhoppning, att ett mera omfattande förslag, gående i samma riktning som det nu föreliggande, med det snaraste blifver Riksdagen förelagdt;»

af herr *Lindhagen* i fråga om vissa delar af utskottets motivering.

Herr *Jansson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.